

Budapest, Okt. 1988

ÉNEKLŐ IFJÚSÁG

Musikzeitschrift Koto

A hannoveri kórusiskola leánykara

Bámulatos hangzáskultúra

A Hannoveri Kórus- és Énekiskola Egyesület 53 tagú koncertkórusa három alkalommal lépett fel hazánkban a budapesti Szilágyi Erzsébet Gimnázium Leánykórusának vendégeként.

Jó néhány európai fiúkórust, fiú-vegyeskart ismerünk. Hannover városa azonban 1952-ben új utat választott. Megalapította a *leánykórust*. Az első tagozatban a 7 évesek számára heti egy órában *Gabriele Schönwalder* tart alapvető énekhangképzést és mozgásiskolát. Az előképzőbe 9 éves korban veszik fel őket. Itt *Anna Peters* és *Gabriele Schönwalder* vezetésével hallásképzés folyik, és a zenei alapismeretek tanulása mellett a többszólalmúság irodalmába is belekóstolhatnak heti két és fél órában. Az utánpótlásnekkarba 11 éves korukban kerülnek *Georg Schönwalder* irányításával heti négy órában. Ilyen előkészítés vezet a koncertkórusba, melyet *Ludwig Rutt* és *Gudrun Schröfel-Gatzmann* irányít heti öt órában. Mindegyik csoportban alapvető szerepet kap az egyéni és csoportos hangképzés, szoros összefüggésben az egyes kórusművek előadásbeli követelményeivel. Nem csoda, hogy a kórus tagjai közül sokan választják a zenei pályát élethivatásul.

Magyarországi hangversenyútjuk első állomása Székesfehérvár volt, ahol október 1-én a Zenei Világnap nemzetközi kórusestjén nagy sikert aratva mutatkoztak be, ráadásokkal köszönve meg a szünni nem akaró tapsokat. Október 2-án este a budavári Mátyás-templomban egyházzenei hangversenyt tartottak. Először a kóruson (*Gwendolyn Phear* ügyes közreműködésével) orgonakíséretes műveket szólaltattak meg, majd a szentélyben elhelyezkedve a cappella énekléssel folytatták műsorukat. Az ismertebb művek mellett *Anton Kubizek* bécsi zeneszerző *Hat kis zsoldármotetta* című művét is előadták, s a szerző fővárosunkba utazott a mű meghallgatására.

A hangversenysorozatot a Zeneakadémia kistermében nagyszabású műsorral koronázták meg, ahol a fogadó iskola diákjai, szülők, érdeklődők és jó néhány karnagy, zeneszerző előtt romantikus és huszadik századi műveket szólaltattak meg. Bámulatos hangzáskultúra ragadta magával a hallgatót az első pillanattól kezdve: nem szabadulhattunk varázsa alól. Az élmény nemcsak a végletekig kimunkált énektechnikából adódik: a szó legnemesebb értelmében vett *előadást* hallunk, nagy akarással, átéléssel, az énekléshez szükséges kevés mozgással és a művek hangulatát tükröző arcokkal, szemekkel. Úgy tűnik, nincs előttük legyőzhetetlen technikai akadály: a karnagy belső elképzeléseit maradéktalanul végre tudják hajtani ezek a 13–20 éves lányok. Ragyogó *szólisták* adtak ízelítőt nagy felkészültségükből kilépve a sorok

közül, vagy éppen helyükön maradva. Azt a benyomást keltették bennünk, hogy a nagyobbak közül *akármelyikük* meg tudta volna így oldani feladatát. Érdekes volt látni az alkalmi *szólamcsereket* is, bizonyítva a szinte korlátlan hangterjedelmet.

A műsorban Schubert ismert művei után a nálunk talán kevésbé ismert *Gustav Holst* (1874–1934) angol zeneszerző: *Dalok a „Hercegnő”-ből* című öttételes műve hangzott fel, hangulatos színekkel, változatos visszhanghatásokkal. *Rossini* három nőikara (*A hit, A szeretet, A remény*) is jórészt felfedezésként tartható számon. Szünet után a nálunk is jól ismert *Petr Eben* egy igen érdekes zongorakíséretes művét hallottuk: a *Görög szótárt*. Az egyes görög kifejezések az ember életével kapcsolatos fogalmakat nevezik meg (*Erény, Harag stb.*). A kilenc rövidebb tételben a zenei ábrázolás eszközei közül nem maradnak ki a különböző nehézségű szólistafeladatok sem. Remek zongorakísézőként ismertük meg az énekkar egyik tagját: *Andrea Schnaust*. A külföldi szereplések iratlan hagyományai szerint ezután a vendéglátó ország zenéje csendült fel. *Kodály: Négy olasz madrigálja* egyéni felfogásban, nálunk szokatlan megoldásokat is felvillantva szólalt meg. Érdekes, hihető színfoltként a „*Chi d’amor sente*” egyik részét kamaracsoporttal adták elő. Zárószámként két népdalfeldolgozás bravúros megoldása aratott sikert: *Filip Kutev* bolgár szerző műve és *Kodály: Méz, méz, méz* című ritkán hallható alkotása. A forró sikert két ráadással köszönték meg. *Kodály: Hegyi éjszakák I. tételét* hallottuk — ki tudja miért, *Allegroban(?)* —, majd *Rossini* népszerű *Macskaduettjét* két nagyszerű szólista énekelte-játszotta végig.

A karnagyokban két különböző felfogású művészt ismertünk meg. *Ludwig Rutt* nagy zenei intelligenciával, megjelenítő erővel és átfogó formálással vezényli együttesét. *Gudrun Schröfel* mozdulatait a hangképzés segítése diktálja néha túl széles ívekben, de az egyes részletek szépségeinek megfogalmazása érdekében is. A remekül képzett hangzás egyes pillanatokban kissé erőltetettnek tűnt és kisebb intonálási pontatlanságokhoz vezetett, ez a tény azonban a rendkívül lelkes éneklés számájára írható.

Az énekkar eddigi működése csak világszínvonalon mérhető. Bejárták szinte egész Európát, de Törökországban, Braziliában és Japánban is hangversenyeztek. Nemzetközi díjaik közül kiemelkedik egy arezzói és egy várnai első díj, valamint a BBC „*Énekeljenek a népek*” díja. Természetesen hazájukban is számos díjjal rendelkeznek bizonyítva, hogy Hannover városának támogatása igen gyümölcsöző befektetés volt.

— c —

Übersetzung des Artikels aus der Musikzeitschrift

Der Mädchenchor der Chorschule Hannover

Phantastische Klangkultur

"Kotz"
Budapest
Oktober 1988
A. Anlage

Der 53 Mitglieder zählende Konzertchor des Hannoveranischen Chor- und Musikschulvereins trat in unserer Heimat dreimal als Gast des Mädchenchores des Budapester Gymnasiums 'Erzsébet Szilágyi' auf.

Wir kennen einige europäische Knabenchöre, Knaben-gemischte Chöre. Die Stadt Hannover jedoch hat im Jahre 1952 einen neuen Weg eingeschlagen. Der Mädchenchor wurde gegründet. In der ersten Klasse unterrichtet Gabriele Schönwalder wöchentlich in einer Stunde die siebenjährigen in grundlegender Stimmbildung und Bewegungskultur. In die Vorbereitung werden sie im Alter von 9 Jahren aufgenommen.

Unter Anleitung von Anna Peters und Gabriele Schönwalder erfolgt die Gehörschulung und neben den musikalischen Grundkenntnissen erhalten die Schüler in wöchentlich zweieinhalb Stunden auch einen Einblick in die Literatur der mehrstimmigen Partien. In den Nachwuchschor kommen sie im Alter von 11 Jahren unter die Anleitung von Georg Schönwalder für wöchentlich vier Stunden. Diese Vorbereitungen führen zum Konzertchor, den in wöchentlich 5 Stunden Ludwig Rutt und Gudrun Schröfel-Gatzmann anleiten. In jeder einzelnen Gruppe kommt der individuellen und gruppenweisen Stimmbildung grosse Bedeutung zu, eng im Zusammenhang mit den Anforderungen zur Vortragsweise der einzelnen Chorwerke. Es ist kein Wunder, dass viele der Mitglieder des Chores die musikalische Laufbahn zum Lebensziel erklären.

Erste Station ihrer Konzertreise in Ungarn war Székesfehérvár, wo sie am 1. Oktober am internationalen Chorabend des Weltmusiktages sich mit grossem Erfolg vorstellten, sich mit Zugaben für den endlosen Beifall bedankend. Am Abend des 2. Oktober gaben sie in der Matthiaskirche in der Budaer Burg ein Konzert mit Kirchenmusik. Zunächst wurden Werke mit Orgelbegleitung vorgetragen, anschliessend setzte man das Programm fort, indem in dem Heiligtum a capella Gesänge erklangen. Neben bekannten Werken wurde auch das Werk 'Sechs kurze Psalmotetten' des Wiener Komponisten Anton Kubizek vorgetragen. Der Komponist war zum Vortrag in unsere Hauptstadt angereist. Die Konzerttournee wurde von einem grossangelegten Programm im kleinen Saal der Musikakademie gekrönt, in dem vor den Schülern des gastgebenden Gymnasiums, den Eltern, Interessenten sowie einigen Dirigenten und Komponisten romantische sowie Werke des zwanzigsten Jahrhunderts vorgetragen wurden. Eine erstaunliche Klangkultur riss die Zuhörer vom ersten Augenblick an mit sich: wir konnten uns nicht von diesem Zauber lösen. Das Erlebnis basiert nicht allein auf der bis ins Kleinste ausgefeilten Gesangstechnik: wir erhielten im wahrsten Sinne des Wortes einen Vortrag geboten, mit grossem Willen, Einfühlungsvermögen, der zum Singen nötigen minimalen Bewegung und mit den die Stimmung der Werke widerspiegelnden Gesichtern und Augen.

Es scheint, dass es für sie keine unüberwindbaren technischen Hindernisse gibt. Selbst die eigensten Vorstellungen des Chorleiters können sie restlos ausführen, diese 13- bis 20-jährigen Mädchen. Hervorragende Solisten gaben eine Kostprobe ihres Könnens, aus der Reihe hervortretend oder auch auf ihren Plätzen bleibend. Sie erweckten bei uns den Eindruck, dass unter den Aelteren jede Einzelne diese Aufgabe hätte lösen können. Ein interessanter Anblick war auch der gelegentliche Stimmwechsel, den beinahe unbegrenzten Tonumfang beweisend.

Im Programm erklangen nach den bekannteren Werken von Schubert die bei uns vielleicht weniger populären des englischen Komponisten Gustav Holst (1874-1934): Lieder aus dem fünfteiligen Werk 'Prinzessin', mit stimmungsvoller Färbung, abwechslungsreichen Echoeffekten. Auch Rossinis drei Frauenchöre (Der Glaube, Die Liebe, Die Hoffnung) können zum Grossteil als Entdeckung verbucht werden.

Nach der Pause war ein Stück des bei uns ebenfalls wohlbekanntes Petr Eben mit sehr interessanter Begleitung am Klavier zu hören: Das griechische Wörterbuch. Die einzelnen griechischen Begriffe nennen die mit dem Leben des Menschen verbundenen Ausdrücke (Tugend, Zorn usw.).

In den kürzeren neun Thesen fehlen unter den musikalischen Darstellungsmitteln selbst die Solistenaufgaben unterschiedlichsten Schwierigkeitsgrades nicht aus. Das eine Mitglied

des Chores ist ein ausgezeichnete Begleiter am Klavier: Andrea Schnaus~~t~~. Laut ungeschriebener Traditionen bei Auslandsauftritten erklingt dann die Musik des Gastgeberlandes. Kodály: Vier italienische Madrigale in individueller Auffassung, für uns ungewohnte Lösungen anwendend. Als interessanter, glaubhafter Farbtupfer wurde ein Teil des 'Chi d'amor sente' von einer Kammergruppe vorgetragen. Zum Abschluss hatten zwei Volksliedbearbeitungen in bravuröser Form Erfolg. Es handelte sich hierbei um ein Werk des bulgarischen Komponisten Filip Kútev bzw. Kodály's selten zu hörendes Werk 'Honig, Honig, Honig. Für den umwerfenden Erfolg bedankte man sich mit zwei Zugaben: wir hörten von Kodály den ersten Satz der 'Gebirgsnächte' - wer weiss, warum Allegro (?) - und anschliessend haben zwei grossartige Solisten Rossinis populäres Katzenduettt zuende gesungen-gespielt.

Hinsichtlich der Chorleiter lernten wir zwei Künstler unterschiedlicher Auffassung kennen. Ludwig Rutt dirigiert das Ensemble mit bedeutender musikalischer Intelligenz, darstellender Kraft und umfassender Formierung. Gudrun Schröfels Gesten diktiert die Unterstützung der Tonbildung manchmal in zu grossem Bogen, jedoch auch im Interesse der Formulierung der Schönheit des Details.

Der grossartig gebildete Klang erschien in einigen Augenblicken ein wenig gezwungen, was zu kleineren Ungenauigkeiten in der Intonierung führte. Diese Tatsache ist jedoch dem ausserordentlich enthusiastischen Gesang zuzuschreiben.

Das bisherige Wirken des Chores ist nur am Weltniveau zu messen. Er weilte bereits praktisch in ganz Europa, gab aber auch in der Türkei, in Brasilien und Japan Konzerte. Unter den internationalen Preisen sind die Ersten von Arezzo und Varna sowie der Preis des BBC 'Es singen die Völker' hervorzuheben. Selbstverständlich haben sie auch in der eigenen Heimat Preise errungen, damit beweisend, dass die Unterstützung der Stadt Hannover eine fruchtbringende Investition war.